

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРЯКЪЯ

Брой 8 • год. ХСII • 19 април 2012 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Акад.
Георги
Марков:

**ВСЯКО
ПОКОЛЕНИЕ
ПИШЕ СВОЯТА
ИСТОРИЯ**

На стр. 3

Вдигаме най-високата статуя в света

Паметник на Апостола ще се извиси на 133 м край Свиленград

България ще вдигне най-високата статуя в света. Това ще е паметник на Васил Левски, който ще е висок 133 метра и ще бъде издигнат до главен път Е 80 край Свиленград. В момента рекордът се държи от статуя на Буда в Китай, която е висока 128 метра. Идеята за суперпаметника е на сдружението „Аз обичам България“, което вече е събрало за нея 75 000 лв. Но за завършване на проекта ще са нужни общо около 8 млн. лв. Средствата ще се набират по три начина: основно чрез дарения от граждани и юридически лица, чрез изпращане на SMS и чрез продажба на сувенири и други артикули с надпис „Аз обичам България“.

■ Кампанията по набиране на средствата ще продължи от днес до пет години,

като за това време трябва да завърши и самото строителство. В момента върви процедурата по изготвяне на подробен градоустройствен план на Свиленград, която трябва да приключи до края на месец май. След това ще бъде издадена виза за проектиране.

Паметникът ще е висок 133 метра. В него на два етажа ще са разположени интерактивен музей за делото на Апостола, информационен център и зала за културни прояви. Панорамни асансьори ще изкачват туристите на върха на паметника, за да се полюбуват на гледката. Предвижда се паметникът да бъде изграден като железобетонна конструкция, покрита с бронз или варовик, като самата фигура на Апостола ще е висока 101 метра. Именно с фундамента Левски ще надвиши ръста на Буда. За сравнение: статуята на Исус Христос в Рио де Жанейро е висока 40 метра, Статуята на Свободата в Ню Йорк - 46 метра, с постамент 96, Телевизионната кула в столицата пък е 106 м.

■ Така ще изглежда най-високият паметник в света.

■ Използваният паметник ще се вижда чак в Огрин

Посланието, което монументът ще носи, е, че единственото нещо, което желаем от гостите на България, е да ни почитат и

уважават и могат да разчитат на нашите сърца“, обяви председателят на „Аз обичам България“ Илиан Матеев. На специална пресконференция в Свиленград идеята бе представена и в присъствието на кмета на града Георги Манолов. „Неотдавна община Свиленград спечели финансиране от Европейския съюз за облагородяване на района около паметника. На площ от над 300 дка ще бъде изграден парк с места за почивка. Това ще промени целия облик на района. Сместът на всеки паметник е да привлича хора и да им въздейства“, обясни Георги Манолов.

ВТОДОР КОРУЕВ
Кърджали ще се строи нова джамия. Погледнато откъм традиционните разбирания на българския народ за етническа и верска толерантност, няма нищо нередно градът да има още един мюсюлмански молитвен дом. Но има основателни факти, които ни правят подозрителни. Първо, ще бъде построен не обикновен молитвен дом, а мезарджамия, напобогяваща арабските - с площ от 1400 кв. м. Тя ще побира 1500 богомолци, което при съществуването на друга голяма джамия в центъра на пазара едва ли има нещо общо с реалната религиозност на мюсюлманите в гра-

османистките амбиции, гледат на турското население у нас като на „пета колона“. И срещат разбиране у нашето родно ДПС. И така с увроени усилия се подхранва самочувствието на мюсюлманите в Родопския край, чието превъзходство вече не е само числено. Това влошава съдбата на българите християни, които са малцинство в родопските общини. Учените определят тази ситуация като „обърната проекция на малцинствените казуси“, която води бавно, но сигурно към някаква форма на сепаратизъм.

Много джамии бяха издигнати в суматохата на разграденото време на прехода - някои от тях с „космически размери“ - в Маган, Рудозем, Чепинци, Търн... повечето построени

Игра с религиозната карта

■ Тодор Корув

да. Още повече че няма село в общината, в което минарета да не пробиват небето и да не гърми уславител с гласа на мюезина. Второ, храмът ще бъде издигнат в кв. „Прилепци“ на десния бряг на Арда и ще се вижда отвсякъде. И „Аллах е велик!“ ще се чува в цялата долина. Тогаз черквите в Кърджали и в Гледка съвсем ще се сникшат и ще потънат в дън земя. И пред очите ни, щемне щем, ще изскочат познати гледки от Македония, където противопоставянето между храмовете и символите на мюсюлманството и християнството е доведено до абсурдност, та въпросът „Кой кого?“ е с повече от ясен отговор. И трето, проектът е изомбен в Турция и е подарен на джамийското настоятелство, което обяснява почти всичко. Ясно е откъде ще дойдат и парите за строителството - 12 милиона евро. Ако наистина искаха да помогнат на Кърджали, да бяха ги дали за Водното огледало.

Турция, чийто днешни управници са облагани от нео-

сът съдействието на „Джихад-строй“. Та нима джамията в Маган помогна с нещичко на миньорите да си получат заплатите! Не знам дали маганският ислямски мастодонт някога ще се изпълни докрай с богомолци, тъй като е построен не толкова като молитвен дом, колкото като крепяща демонстрация за превъзходството на исляма в Родопска планина. Същата мегаломанска мисия ще има и суперджамията в Кърджали. Като оставим нарцисизма настрана, този проект търси и религиозен сблъсък, а и обслужва чужд интерес. Заслужава си да помислим за това!

Македония се кичи със Симеон Радев

Скулптура на Симеон Радев ще бъде поставена пред македонското Министерство на външните работи, съобщил е „Фокус“. Това е и последната българска историческа личност, която е обявена за македонска, коментират от агенцията. Съседите ни вече си „присвоиха“ цар Самуил, Гоце Делчев, Дамян Груев, Методи Шаторов, Методи Андонов-Ченто.

Симеон Радев е роден в Ресен, но публично винаги се е обявявал за българин. Смята се за най-големият български дипломат, първи представител на София в Обществото на народите и неин първи посланик в

Хага, Анкара, Вашингтон, Лондон и Брюксел. Бил е също в състава на българската делегация в Букурещ, която през 1913 г. подписва договора за разделяне на Македония, а няколко години по-късно договаря и капитулацията на България.

От македонското МВНР са появили, че става дума за концепция, в рамките на която на покрива на сградата ще бъдат поставени скулптури на редица световни държавници - Джордж Вашингтон, Ейбрахам Линкълн, Петър Велики, китайския генерал Сун Дзъ, италианския политик Джузепе Мацини, историка

Тукидид, британския политик Уинстън Чърчил. Известният наш историк Божидар Димитров коментира, че поставянето на паметник на Симеон Радев, автор на „Строителите на съвременна България“, а не на „Съвременна Македония“, означава, че в Македония тихомълком признават, че тяхното МВНР е филиал на българското.

Скопската телевизия от своя страна призна, че в литературното си творчество Симеон Радев се нарича българин от Македония, а славянското население в Македония назовава българско.

■ На Лазаровден малките лазарки от Хасково пожелаха здраве на съгражданите си.

В ЦЯЛА ЕВРОПА

Българите се женят най-рядко

Българите най-рядко слушат Сватбения марш сред всички останали европейци. Пред олтар у нас застават едва 3.2 двойки на всеки 1000 жители и заедно със Словения ние си оставаме де юре нацията с най-много моми и ергени, показват данните на Евростат. През миналата година средно в ЕС са сключени 2.3 млн. брака, като в същото време разводите са били малко над милион. С други думи, средният коефициент на брачност в съюза е бил 4.5, а на разводите - 2.

Най-голямо доверие в брака все още имат в Кипър, където се падат по 7.9 брака на 1000 жители, и в Полша - 6 брака.

Според проф. Марта Сугарева от департамента по демография в БАН, преди да отговорим защо така сме се отрekli от бракосъчетанието, трябва да погледнем по-назад във времето.

През 1960 г., когато Европа и светът преживяваха сексуалната революция, която

■ снижи рязко ражданията и увеличи разводите,

у нас коефициентът на бракове е бил 8.8. В други социалистически тогава страни - Чехословакия и Унгария, той е бил съответно 7.8 и 8.9. Експертите наричат процеса втори демографски преход, който довежда до падане на

раждаемостта под обикновеното възпроизводство и до отказ от брачните окови. Към 80-те години на миналия век той е почти привършил в Европа, но у нас държавата взема всевъзможни рестриктивни мерки, за да насърчава раждаемостта и брака. След промяната през 1990 г. обаче т.нар. демографски преход започва бурно и у нас. Според проф. Сугарева все пак за първи път бракът видимо се дестабилизира в Източна Европа. Причината е по-ранната икономическа

■ еманципация на жените и легализирането на абортите

И у нас раждаемостта също спада драстично. Докато в България по времето на социализма на жена са се падали средно по две деца, през най-тежката криза - малко преди и непосредствено след 2000 г. - те стигат до най-ниското си ниво от 1.13. В бившата Германска демократична република спадът е още по-жесток - 0.9. След

това лека-полека нещата се пооправят, така че днес на една жена у нас се падат средно по 1.49 деца. Близко 46.1% от българчетата са родени извънбрачно, като в ЕС по-висок е процентът единствено в Норвегия и Швеция.

Според проф. Марта Сугарева основните причини за ниския брой на браковете идват преди всичко от

■ поведението на малцинствата у нас

Ромите например се же-

Разводите са по-малко

У нас за миналата година разводите са били 1.5 на 1000, или наполовина на браковете. Общият брой на всички сключени сватби през 2010 г. у нас е бил 24 286.

Най-малко разводи се регистрират в Ирландия - 0.7 на 1000 жители, и в Италия - 0.9. Сравнително малко разводи има още в Словения и Гърция. Докато най-често разтрогват брака в Литва и Белгия - 3 на 1000 жители, следвани от Чехия - 2.9.

нят с шумни и пищни сватби, но не се бракосъчетават. За уреждане на връзката си те използват различни традиционни ритуали, но не и граждански. Част от спада на интереса към брака идва и от голямата емиграция. Страната напускат главно млади хора, а възрастните не мислят особено за сватби, коментира проф. Сугарева. Остават си актуални и чисто икономиче-

ските причини.

Освен че се женим рядко, вече го правим и доста по-късно. И тук българките заемат място във втората половина на таблицата. Според статистиката минаващите за първи път под венчило са на 26.9 години, а мъжете ни към 30 години. Само в скандинавските страни и Словения булките са по-възрастни.

Изнасяме главно суровини

Едва 3% от износа на България се състои от високотехнологични продукти. Това е значително под средната стойност за ЕС - 27%-16%, гласи доклад на Световната банка.

Проучванията показват, че темпът на растеж на българските иновативни предприятия надвишава път и половина този на фирмите, които нямат нововъведения. Иновативните фирми също така създават повече работни места - през последните години тези дружества са отбелязали годишен ръст на броя на заетите в размер на 8%, докато ръстът на работните места при неинновативните компании остава нулев.

Докладът на Световната банка констатира, че всяка пета фирма в страната заявява, че не разполага с достъп до външно финансиране, необходимо за дългосрочното инвестиране

в научноизследователска и развойна дейност. Превръщането на новите идеи в иновации изисква инвестиции както от страна на публичния, така и от страна на частния сектор, се посочва в доклада.

Признатите за най-иновативни европейски държави, като Германия, Финландия и Швеция, отчитат най-голям дял на разходи за научноизследователска и развойна дейност, извършени от частния сектор, който финансира 65% от общия размер на вложенията за научноизследователска и развойна дейност.

Според сравнителен анализ на иновациите в ЕС за 2010 г. България е в групата на страни заедно с Латвия, Литва, Македония и Румъния, чиито резултати са значително под тези на ЕС - 27, и са определени като държави със скромни резултати в областта на иновациите.

Гледаме само по едно дете

Все по-често семействата се задоволяват да отглеждат само по едно дете, показват последните данни на Националния статистически институт. Броят на подобни семейства между двете последни преброявания нараства значително и тази година вече достига 829 161, което прави 63.3% от всички семейства с деца. За десет години са намалели и многодетните семейства с две, три и повече деца.

При последното преброяване с три и повече деца са се оказали 56 017, или едва 4.3% от всички семейства с деца. Както може да се очаква, те са най-много в Сливен (8.8%), Пазарджик (7.2%) и Кърджали (6.9%), а най-малко са в София (2.9%), Перник (3%) и Габрово (3.1%).

Средната възраст на главата на семейството е 51 години (50 години в градовете и 53 го-

дини в селата). С най-голям носителен дял на семействата без деца са областите Видин (47.6%), Монтана (45.3%), Ловеч (43.4%), Плевен (42.8%) и Ямбол (42.5 на сто), а с най-малък - областите София (столица) (29.9%), Благоевград (32.1%) и Варна (33.8%). Това обаче е свързано главно със средната възраст на населението в тези области.

В пълни семейства (двама съпрузи с невстъпвали в брак деца) се отглеждат 907 683 (87.6%) деца на възраст до 18 години, като 293 709 от тях живеят в семейства, в които двамата съпрузи са в съжителство без брак.

През 2011 г. в семейства от един родител са расли 179 820 деца на възраст до 18 години. Според статистиката в подобни семейства се отглеждат и възпитава всяко осмо дете в страната.

Вдигат заплатите в Спешната

От 1 юни заплатите на екипите в Спешна помощ ще бъдат вдигнати с 20%. Това обяви министърът на здравеопазването Десислава Атанасова. Парите за увеличението ще бъдат осигурени от икономии в бюджета на здравното министерство.

Здравният министър предвижда още и законодателни промени, с които да бъдат криминализирани нападенията над лекари, и които ще осигурят по-добри условия за специализация на младите специалисти.

Усилено се търсят механизми, чрез които да накараме всеки български гражданин,

без изключение, да плаща здравните си осигуровки. Това е много сериозен проблем, който заедно с лошия мениджмънт стои в основата на огромните дългове на лечебните заведения в страната, обясни Атанасова. По последни данни около 1.5 млн. българи са без здравни осигуровки. Според нея това са главно живеещите в чужбина и тези, които нямат доверие в системата и просто не желаят да плащат.

„Ние обаче не можем просто да си избираме дали да плащаме тези задължения или не, защото сме в рамките на ЕС, където е устано-

вен солидарен тип социална система - плащат всички, а ползват тези, които имат нужда“, коментира министърът и

допълни, че задължаването на хората от малцинствата да плащат осигуровките е още „по-труден и сложен въпрос“.

АКАД. ГЕОРГИ МАРКОВ

Директор на Института
за исторически
изследвания към БАН

Академик Марков, наскоро се разбра, че Турция дава 12 млн. лв. за построяването на нова джамия в Кърджали, която ще е и най-голямата в страната. Като знаем икономическите възможности на нашата съседка, няма ли опасност скоро да ни построи още джамии?

-За тази джамия турското правителство работи отдавна, поне от 15 години. Дори искаха да вдигнат джамията в центъра на града, но се оказа, че няма достатъчно място, понеже трябва да е голяма. Аз вече казах и във връзка с тези културни центрове, които нашите страни ще си разменят. Турция има интерес да прави пропаганда в България. Но нашият културен център там какво ще прави? Според мен ние ще бъдем потърпевшата страна от тази размяна.

-На конференцията преди седмица казахте, че политиката на Османската империя е реабилитирана от сегашното турско правителство. Какво имате предвид?

-Да, за жалост през последните 10 години Турция става все по-малко кемалистка, светска и все по-ислямистка и неоосманистка. Знаете, че Кемал Ататюрк навремето казва: Турция няма нищо общо с Османската империя. Той дори изхвърля османските архиви на вторични суровини и тогава Симеон Радев се сеща, натоварва два вагона и прави Ориенталския отдел на библиотеката. Сега турски учени идват тук, за да изследват империята. И не само това. Начело на тази школа на неоосманизма, забележете - стои външният министър проф. Ахмед Давутоглу. Тя твърди, че Османската империя имала бъдеще, че през XIX в. се е реформирала достатъчно. Наистина има известни реформи. Европейските страни тогава се опитват да я реформират с оглед на своите икономически интереси. Но реформите се провалят. Османската империя е осъдена от историята, тя е трябвало да загине. Ние също имаме своя принос за гибелта ѝ. А сега има историци в Турция, които най-много охулват нас, българите, и арменците също, че сме били агенти на руския империализъм, на руския царизъм, бунтували сме се срещу тази „добра“ империя и сме предизвикали руския царизъм да завладява протоците и т.н.

-В този контекст, какво е поведението на нашите дипломати, каква е нашата външна политика към тези намерения и желания? Сега Турция води преговори за членство в ЕС. Ние възползваме ли се от тази възможност, за да поставяме нашите искания и интереси?

-Турция не преговаря, тя диктува. Тя твърди: Ние не се

Всяко поколение пише своята история

Политиците
опитват да
въздействат на
историците

нуждаем толкова от ЕС, колкото той от нас. Турция се превръща в голяма регионална сила, която вече не може да бъде под контрола на САЩ и НАТО. Аз предвиждам, че Турция ще излезе от НАТО, тя иска отново да оглави ислямския свят, да направи нещо като нов халифат. Управляващите имат и това самочувствие, те наричат себе си „умерени ислямисти“. Ето сега събитията в Сирия, както впрочем в Ирак или в Египет. Дори лудият Кадафи беше светски диктатор, но след него идват ислямистите, става по-лошо. В Сирия са Мюсюлманските братя, а техният щаб е в Турция. Тя ги въоръжава, кани външни министри от цял свят. Всъщност ние помагаме на ислямистите. Като съборят Асад, ще дойде някой нов Хомейни.

-Казахте за културните центрове. Обществото научи твърде малко или почти нищо за договореностите или въпросите, които правителството ни постави пред турската страна при съвместното заседание в Анкара. Поставен ли е изобщо въпросът за обезщетяване на тракийските бежанци?

-Не. Нещо повече. С декларацията за т. нар. етническо прочистване, приета от нашето Народно събрание, се извърши национално предателство. Такава декларация само турският парламент можеше да гласува. С нея даваме коз

на турската политика, Ердоган ще отвори един тефтер, ще каже: Ето, ама какво искате от нас. Вие също ни дължите. Тази политика на „дакането“ е възмутителна. За да се угоди на турското правителство и заради вътрешнополитическите игри на Иван Костов всъщност беше приета тази декларация. Костов, за да се спаси като политик, разчита на отцепници от ДПС, на изселниците, които вече не са с Ахмед Доган. Ето, заради тези политически игри се жертваха и се предадоха интересите на тракийските българи. Ние през следващата

В Турция
твърдят, че
Османската
империя имала
бъдеще

година ще отбележим годишнина от изстреблението на тракийските българи, ще направим конференция на Илиева нива, където са заклани 200 деца. Ако говорим за етническо прочистване, то е било извършено тогава.

-Страната се готви наистина широко да отбележи 100-годишнината от Балканската война. Какви уроци можем да извадим от тази страница на историята за днешния ден?

-Една от поуците е, че политиците задължително трябва да имат програма минимум и програма максимум. Не е възможно да се натоварва едно поколение, говоря за жертвеното поколение през второто десетилетие на XX в.

То преживява за шест години три войни и две национални катастрофи. Това е прекалено много. Трябва да има разум в политиката, трябва да се освободим от чувствата и от тези филства и фобства, да се освободим от сателитния синдром. Националният интерес да бъде водещ, да се откажем от закрилата на някой Голям брат. Сега ние следваме политиката на САЩ, но тя предопределя и отношението ни към Турция. Трябва да скъсаме със сателитния си характер. Това е възможно. Вижте Гърция как е единна по отношение на националния си интерес!

-Вие написяхте книга за балканизацията. Днес част от балканските страни са членки на ЕС, други водят преговори за това. Оставали обаче още в сила този термин?

-Този термин е влязъл не само в геополитическия речник. Той се поддържа от някои конфликтни точки на Балканите, които още съществуват, като например кипърския въпрос, македонския, Косово, Босна, Молдова... Те могат да бъдат използвани от заинтересовани велики сили. Моята теза е, че тъкмо те балканизират Източна Европа. И пак балканските държави търсят своя патрон, своя покровител. Например Румъния е „малката сестра“ на Франция. Не случайно големите строежи и инвестиции там са главно френски. Гърция открай време е под английско покровителство, а ние се колебаем между Русия и Германия през последното столетие. Сега, въпреки че сме европейски член, пак имаме Голям брат. Това е по-лесната политика, по-лесно е да за-

ложиш на една карта, която вярваш, че е печелившата. Но трябва да знаем, че и великите сили също са преходни. Те печелят или губят влияние.

-Вие знаете, че Съюзът на тракийските дружества има идеи да постави две паметни плочи на български училища в Одрин и да възстанови църква в Лозенград. Но възможно ли е това да се направи, ако държавата не го подкрепи?

-Не, не е възможно. Турското правителство реши за всички религиозни общности да им върне някои имоти. Ние се зарадвахме, но не си даваме сметка, че това става под американски натиск. Ние в Турция имаме не само личните имоти на тракийските бежанци, но и имоти на различни дружества, на държавата, на църквата. Те трябва да бъдат върнати. Затова не трябва да подкрепяме никакво членство на Турция в ЕС без условия. Тя трябва да има европейско поведение. Това важи също за Македония, за Сърбия... Не може да се оскверняват гробовете на български войници и офицери в Македония и ние да я подкрепяме. Не може безусловно да сме зад тях, защото ни се качват на главата. Те си казват, българите са в кърпа вързани. Трябва да поставяме условия. Но за съжаление външно министерство и министърът ни само ръкопляска.

-Акад. Марков, а продължават ли днешните политики да злоупотребяват с историята и да я четат, както им е изгодно?

-За жалост, опитват се и след 1989 г. да ни въздействат. Държавата е вече друга, няма тези методи. Но те се опитват да въздействат върху историците. Особено това се отнася

за съвременната история. Ето ние вече завършихме и скоро ще представим том 9 от многотомната история на България, който се отнася за 1919-1944 г. Сега започнахме да работим по епохата на социализма. И там, като направихме кръгла маса, не стигнахме дори до подзаглавието на книгата.

Българска
подкрепа за
членство в
ЕС - само под
условие

Скочиха едни хора и казаха: не, социализъм има в Швеция, у нас е имало комунизъм. Други обаче твърдят, че изобщо не сме достигнали до него, че той е по-висша форма, която дори не познаваме. И аз накрая предложих да опишем само годините, без да поясняваме какъв е бил периодът. Разбира се, всеки има своите политически пристрастия. Особено по-младите колеги. Но никой не избира времето, в което ще се роди. Това е съдбата му. Споровете за концлагерите, за репресиите, за строежите и т.н. обаче пречат на обективния поглед. В разговори политиците се опитват съобразно своите възгледи да ни внушават и предлагат разни неща. Но тази история все пак трябва да се напише. Всяко поколение пише своята история. Ние сме повече обременени, но които сме живели в онова време, трябва да напишем тази история. Пък вече следващото поколение ще напише своята. Инак оставаме това на любителите.

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“ - СТАРА ЗАГОРА

Старозагорци честваха патронния си празник

Тракийци от Стара Загора от всички секции на дружеството – Одринска, Беломорска, Странджанска, Родопите, Мала Азия, младежкото дружество и гости, се събраха на 24 март традиционно да честват своя патронен празник - Деня на Одринската епопея, в просторния гарнизонен военен ресторант.

Всички пристигаха с настроение и мисъл, че голямото тракийско семейство пак ще бъде заедно. Посрещаше ги позната тракийска музика с песни от близкото и далечното минало.

Председателят на дружеството Петра Мечева откри празничната вечер с думи за нашия патрон „Одринска епопея“, за безстрашието на българските войни, които с подвига си записваха славна страница в тази героична епопея за пример на идните поколения. Тя акцентува върху достойното отпразнуване на 100-годишния юбилей от Балканската освободителна война и Одринската епопея през 2013 г. и декларацията на тракийци от Стара Загора до президента и министър-председателя националните чествания да бъдат в Стара Загора.

Изпълнението на народната песен от Беломорска Тракия „Притурци се планината“ от Динка Баракова - солистка на Народен хор „Одринска епопея“, пренесе присъстващите към бита на нашите предци. Последва изпълнение на другата солистка Пепа Налбантска - бавна, тъжна песен за Петко Войвода. „О, Тракийо, земя прекрасна“ пък изпя народната певица Кичка Савова.

Колко още песни и стихове... и то все за Тракия. Всички пееха и ликуваха. След прочувствените песни се захвана Бежанското хоро, в което се пее: „Хоро, хоро, тежко и човешко, това хоро се нарича бежанско.“

В един момент веселието се прекъсна. Пристигна блага вест. Стана ясно, че на нашето тракийче Яница току-що ѝ е бил присъден златен медал от конкурса „Орфеево изворче“ за изпълнение на пиано. Момичето дойде да сподели своята радост с нас и със своята майка. А тук присъстваха още нейната баба и прабаба. Яница взе микрофона, за да ни поздрави и с две прекрасно изпълнени народни песни. Бяха извикани за поздрав пред микрофона Яница, майка ѝ Гургана, баба ѝ Стойка и прабаба ѝ Солунка. Едно незабравимо преживяване - пред нас стояха четири поколения тракийци, които отстояваха своя здрав родов корен от с. Голям Дервент, Беломорска Тракия.

С прекрасно настроение тракийци отпразнуваха за пореден път своя патронен празник и освободението на Тракия.

Откриха юбилейната година от Балканската война

КОСТАДИНКА ДИМИТРОВА

Тракийското дружество в Казанлък организира тържествено честване на 99 години от Одринската епопея и 100 години от началото на Балканската война.

На 24 март тракийци от Казанлък, град Крън и село Бузовград посетиха град Одрин, където отец Чъкърк отслужи панихида за жертвите от Балканската война и 23-ти пехотен Шипченски полк. От форта Айваз баба вземше шепя пръст, която положили при паметника на жертвите от славния 23-ти полк в Казанлък.

На 26 март в Историческия музей бе открита експозиция, посветена на Одринската епопея, от уредника Пепа Пенчева. След това се състоя тържество, на което кметът на общината Галина Стоянова приветства гражданите с Деня на Тракия и подчерта, че се гордее с това, че и тя е тракийка.

Директорът на музея Момчил Маринов проследи чрез словото си бойния път на 23-ти пехотен Шипченски полк (Лудия полк) и получи дар от гражданин - ножа на баща му, сражавал се за Одрин. Самодейците към дружество „Тракия“ изпълниха песенен рецитал „За свободата“.

Под звуците на военната музика, знамена, плакати и венци гражданите преминаха през центъра на града и се отправиха към паметника на жертвите от Балканската война. Панихида за падналите отслужиха свещеници от църквата „Свети Йоан Предтеча“, а деца положили пръстта от Одрин при паметника.

Достойно отбелязаха светлата дата

В понеделник на 26 март, когато се навършват 99 години от Одринската епопея, едноименният паметник в парк „Тракия“ оживя. Той е построен с активното съдействие на община Стара Загора и е открит през 2009 г. от министъра на отбраната.

Празнично се вееха български и тракийски знамена. Военният оркестър изпълняваше бойни маршове. Ще се празнува войнски празник за прослава на героизма. Военните роти, построени, очакваха началото на празника. От всички страни на парка прииждаха граждани с цветя и знаменца. Младите войни венценосци бяха заели местата си. Внушителна младежка знаменна група внесе полъха на младостта. Паркът се изпълни с народ точно в 18.00 часа. Народен хор „Одринска епопея“ и Професионален хор „Средногорски звуци“ откриха тържествата с песента „На стража, синове тракийски“ – химн на тракийската организация.

Водещият даде началото на концерта с прочувствени стихове за бойните победи при Одрин – 1913 г. Той обяви и гостите – областния управител Недялко Недялков, кмета на община Стара Загора, председателя на Общинския съвет Емил Христов, ректора на Тракийския университет проф. д.с.н. Иван Станков, общински съветници, лидери на политически партии и обществени организации.

Слово за Одринската епопея произнесе полк. Митев - зам.-командир на Втора лека пехотна Тунджанска бригада.

В своето приветствие кметът Живко Тодоров каза: „Освен българци, освен старозагорци ние сме и тракийци. И като такива пазим духа и самосъзнанието на Тракия. Нашият район има изключително драматична история и много моменти, свързани с подвизи и успехи. Затова благодаря на тракийските дружества, които в такива моменти помагат да пазим историята и миналото ни, защото без история и минало нямаме бъдеще.“ Той благодари за усилията на всички, които ще допринесат Стара Загора да се почувства център за отбелязване на

100-годишния юбилей от Балканската война. „Да покажем, че Тракия и тракийци са хора, които са дали много за отечеството, и че България без Тракия няма да бъде същата“, каза още той в словото си.

В приветствието си пък председателят на дружеството Петра Мечева каза: „Днес, 26 март, ние, тракийци, призовахме в нашите православни храмове да забият камбаните в цяла България, за да оповестят най-славния ден в историята на Третото българско царство - 26 март - Ден на Тракия.“

ДЕН НА ВЪЗТОРГА.
Ден на героизма и величавия подвиг на българската армия, учудил света в далечната 1913 г.

Този ден първи на свободата тракийци нарекоха Ден на Тракия. Затова тра-

кийските българци и техните потомци сме кръвно свързани с Балканската война. Ние най-силно почувствахме нейния освободителен характер. Не случайно и нашето тракийско дружество носи името „Одринска епопея“, което днес празнува своя патронен празник.“

Не случайно от Стара Загора тръгна и идеята този ден да бъде обявен за официален празник на България. Ние ще настояваме този ден да бъде неспривствен за цялата страна и всички българци заедно да празнуваме освобождението от шествековното робство на Странджа и Родопите, на Беломорска Тракия и част от Гоцеделчевския край.“

Под звуците на военната музика с военен ритуал бяха поднесени венци на паметника „Одринска епопея“ от об-

ластния управител, община Стара Загора, тракийското дружество, от партии и организации и много цветя от граждани. Затрогващи бяха

учениците и малките деца със своите пролетни цветя, положени в знак на почит и поклон пред героите на България.

ШЕСТВИЕТО

ВНУШИТЕЛНО, ТЪРЖЕСТВЕНО, ГРАНДИОЗНО

Военният оркестър в изпълнение на бойни военни маршове поведе колоната. Грамаден транспарант с надпис „26 март – Ден на Тракия“ съобщаваше на старозагорското гражданство, че тракийци празнуват своя най-голям празник – освобождението от турско робство.

Вечна е България, вечен е българският дух – бе мотото на шествието. Тържественост на шествието придаваше внушителна младежка колона от национални и тракийски знамена и колоната на факлоносците.

Областен управител, кмет, председател на Общинския съвет - Стара Загора, зам.-командир на Втора лека пехотна Тунджанска бригада, офицери настоящи, както и от запаса, ръководители на тракийската организация вървяха начело. Следвани от тракийци от всички области на Тракия, ученици и граждани.

По цялата централна улица „Цар Симеон Велики“, по която се движеше шествието, гражданите аплодираха и се присъединяваха, за да бъдат съпричастни към този ден на освобождението на българските земи.

Парк „Александър Стамболийски“, краят на шествието и паметникът на загиналите старозагорци във войните се осветиха от лумналите факли. Строените военни роти и застаналите пред паметника на стража млади войни отдадоха почит на загиналите във войните с военен ритуал. Под звуците на „Вий жертва паднахте“ се поднесоха венци от областния управител, община Стара Загора, тракийско дружество „Одринска епопея“ и много цветя от граждани и гости.

А факлите вече догаряха, когато смълчаното множество с едноминутно мълчание почете паметта на загиналите във войните.

Ден велик! Ден на слава! Ден на героизъм!

Наградата “26 март - Ден на Тракия” замина за Одеса, Украйна

Вече дванадесет поредни години в навечерието на 26 март се провежда Национален музикално-фолклорен конкурс „Орфеево изворче“.

Деца от цяла България от всички фолклорни етнографски области омайват гражданите и гостите на Стара Загора, домакин на този изключителен форум на детското народно изпълнителско изкуство.

При откриването на Детския песенен фестивал почетният председател на „Изворчето“ Никола Гигов – писателят, изследователят на тракиец Орфей, каза: „Който иска да види утрешния ден на България и как се ражда тя, да дойде през

тези дни в Стара Загора, която разтвори ръце за бъдното.“

На 23, 24 и 25 март Стара Загора бе залята от цвета, гордостта и бъдещето на България. Организатори на конкурса са Министерството на образованието, младежта и науката, община Стара Загора и Националният музикално-фолклорен съюз „Орфеево изворче“. Съорганизатор на това изключително събитие е и тракийско д-во „Одринска епопея“. Защото патронът на този конкурс е Орфей, тракиецът, чиято родина е Родопска планина.

Конкурсът се провежда в навечерието на 26 март – Деня на Тракия, деня на освобождението на

Орфеевата планина. Затова всяка година заключителният концерт е посветен на тази велика дата. Тази година концертът се проведе на 25 март в залата на Драматичен театър „Гео Милев“.

Тракийско д-во „Одринска епопея“ учреди специална ежегодна награда на името на празника - „26 март - Ден на Тракия“, грамота, придружена със статуетка на Орфей, и парична сума. Това е една от най-големите награди след тази на кмета на община Стара Загора.

Тази година нашата награда бе връчена на детския състав от Одеското училище по изкуство и култура с ръководител Жана Каза-

ченко и диригент на хора Геннадий Катан. Изпълненията на малките певци и танцьори очароваха публиката и журито със своето майсторство, раздвиженост, свежест, красота на носите. Те изпълниха на български език и завладяващи народни песни. Бесарабските българци бяха аплодирани дълго от публиката с „Браво“, „Браво“.

Министерството на образованието обяви 15-годишни стипендии за абитуриенти и студенти.

Във форума тази година се явиха над 2000 участници - изпълнители и инструменталисти с гайди, кавали и други народни инструменти, облечени в изящни носии.

НИКОЛА ИНДЖОВ

Нито един от владетелите на Първото и Второто българско царство няма гроб. Няма гроб и властелините на народния дух Васил Левски и Христо Ботев. Навярно известната смраченост в националния характер е заради недостига на тленни следи от велики хора. Толкова по-важно е да не се пренебрегват онези любителски сведения за исторически личности и събития, които все още се съхраняват в народната памет.

По стечение на различни обстоятелства тракийските българи - бежанци от Западна Тракия, са носители на информация за последните години от живота на Патриарх Евтимий, за местоположението на неговия гроб.

Повод за тези също любителски бележки са огласените неотдавна археологически разкопки край Кърджали и

Къде е гробът на Патриарх Евтимий?

Документи няма, но народната памет пази мястото в различните наименования на местности и селища

крилатата новинарска илюзия, че бил открит гробът на Патриарх Евтимий. Преди четвърт век друг един монашески

гроб - в Бачковския манастир, породи подобна самоизмама. Напразно! Гробът на Патриарх Евтимий изглежда трябва да се търси другаде - в землището на изгореното през 1913 година и оставено от българите след 1924 година село Манастир, Гюмюрджинска околия, днес в държавните граници на Гърция.

■ Защо там?

Защото именно оттам идва народната памет за Патриарх Евтимий. Тя е записана в историко-етнографските тетрадки на Илко Димитров, буден тракиец, човек с възрожденско съзнание, който живя деветдесет години и завърши пътя си в Кърджали. Двата негови тома в машинописен препис „История на село Манастир“ се изгубиха от очите на изследователите. Потънаха в нечия частна архива манастирските песни, събирани от него и съпругата му Мара Михайлова. Приживе твърденията му за Патриарх Евтимий бяха

■ Това е нашата къща в с. Манастир, Гюмюрджинско. Оставена е от моите родители през 1924 година, когато по силата на Ньойския договор са заставени да напуснат родното си село и да се заселят с още около петдесет семейства в Созопол.

■ Хабиб, който е пристроил дома си към една от църквите в с. Манастир, ме посреща винаги с радост и кафе.

■ посрещани с високомерие от учени.

ненаправили усилие да проникнат в устойчивите на забравя и отрицание сведения

от Манастир. Те са съхранени дори на чужда земя и през седем-осем поколения. При едно посещение в български села край Одеса попаднах на хора с манастирски корен. Чрез тях свирех топонимията на старото село и намерих потвърждение за съществуването на две необичайно названи местности - Владикув гроб и Търновските лозя.

В днешна България бежанците манастирци са избрали за местожителство три селища - Крумовград, Созопол и Голям Манастир. Особено внимание заслужава като ново заселище село Голям Манастир. То е разположено в източните поли на Манастирските възвишения, западно от Тунджа и южно от средновековния отбранителен ров Еркесията, недалече от Тополовград. По предания в околностите му е имало пет църкви! На връх Градището историкът проф. Васил Златарски търси средновековната крепост „Милеона“, бранила пътя Ямбол-Одрин. По-интересното е, че скалните

идват от странници, посетили го по едно или друго време. Едно от тях е разказът на Димитър Стоянов Киречиев, учител в селото, по-късно жител на Тополовград.

Според Киречиев в края на миналия век село Манастир има 500 къщи и е с чисто българско население. В местността Селището личали основите на древен храм, от който произлиза единственото име на селото, записано в турските държавни регистри като Манастир колибелери, т.е. Манастирски колиби.

Според мнението пък на архимандрит Кирил, ксантийски архиерейски наместник от началото на века, землището било притежание на Бачковския манастир и селото било негов метох. В селото са били въздигнати две църкви - „Света Богородица“ и „Свети Георги“, а в околностите четири параклиса - на свети Димитър в местността Селището, на свети Илия в местността Бърчината, на свети Пантелей в местността Курбанище, на свети Георги в местността Черквище. Необикновеното средоточие на църкви и параклиси подсказва, че село Манастир е било религиозно поклонническо средище. До параклиса на свети Димитър се намирал стар гроб, неизвестно на кого. Именно това място се нарича Владикув гроб. На него най-напред са ходили да палят свещи жените при всяка задушница или срещу голям празник, а чак след това на своите умрели роднини. Илко Димитров е записал изрече „Вървете да палим свещ на владиката!“. На свой ред и архимандрит Кирил навежда на мисълта, че Патриарх Евтимий е бил заточен в Манастир.

(Продължава в следващия брой)

Учени по следите на Паисий

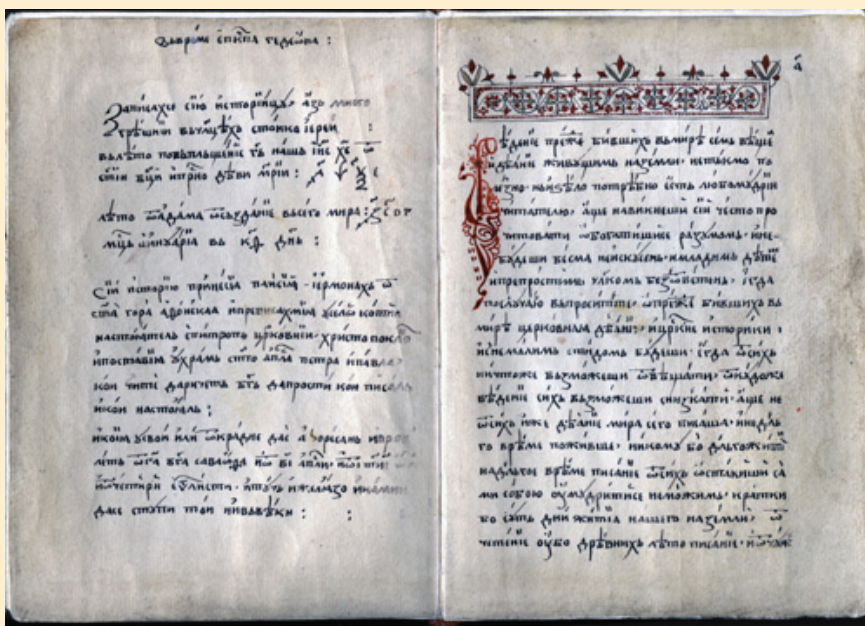
Авторът на „История славянобългарска“ угаснал в с. Амбелино, сега част от Асеновград

Гроба на Паисий планират да търсят професорите Надежда Драгова и Кирил Топалов. Двамата са и част от нов инициативен комитет към президента, който ще организира честването на 250-годишнината от написването на „История славянобългарска“. То ще е на 19 юни, в деня на св. Паисий преподобни Хилендарски.

Като монах и проигумен той вероятно е бил погребан в двора на църква или манастир, обясни проф. Топалов. Според него вече исторически е установено, че Паисий е приключил земния си път в с. Амбелино, днес квартал на Асеновград.

От Паисий ни делят само 250 г., коментира проф. Надежда Драгова и призова за дарения, с чиято помощ да се издадат в книга 7 важни преписа на „Историята“.

Науката винаги открива нови неща в „История славянобългарска“ - било в текста ѝ, било в делото на Паисий, било в нови преписи, смята проф. Топалов. Имаше много хипотези, най-накрая се оказа със сигурност, че животът му е угаснал в село Амбелино, но шансът да се открие неговият гроб е малък, признава професорът. По думите на известния наш българист „История

славянобългарска“ поставя основите на идеята за българската държавност. Тя е преписвана 117 години на ръка. Книжовниците преписвачи са личности, които коментират автора, влагат свои мисли и дори идеи на епохата си. „История славянобългарска“ не е само зографски автограф, а е всички преписи в продължение на

117 години. За издаването на сборника с преписите обаче са необходими спонсори. „Една такава кауза, каквато е да почетем делото на Паисий, би била проверка за богатите българи - дали имат отношение към своята идентичност, към българския дух. Надяваме се някои от тях да откликнат“, коментира проф. Топалов.

Брюксел предприема действия за драстично намаляване на излишната административна тежест при пререгистрация на автомобили от една в друга държава членка, съобщиха от Европейската комисия.

Няма да е необходимо гражданите, които работят в друга държава от ЕС и използват служебен автомобил, да пререгистрат превозното средство. Като цяло се предвижда значително опростяване на административните формалности при пререгистрация в рамките на ЕС на леки автомобили, микробуси, автобуси и камиони, например в случаите, когато дадено лице се премести да живее в друга държава от ЕС, както и когато закупи автомобил втора употреба от друга държава от ЕС.

Невъзможно ще стане и регистрирането на откраднат автомобил в друга държава от ЕС. Значително ще намалят разходите на фирмите за отдаване на автомобили под наем, които ще могат вече да прехвърлят автомобили в друга държава от ЕС по време

БРЮКСЕЛ ОПРОСТЯВА регистрацията на колите

Затваря пазара за крадените автомобили

на ваканционните периоди, без да е необходимо да ги пререгистрат. Това е добра новина за туристите, тъй като се очаква след приемането на предложението наемането на автомобил да стане по-евтино.

Очаква се предложението, представено от заместник-председателя на Европейската комисия Антонио Таяни, да спести минимум 1.5 млрд. евро годишно на дружествата, гражданите и органите, отговарящи за регистрацията.

Всяка година гражданите и

дружествата в ЕС се изправят пред необходимостта да преместят близо 3.5 млн. превозни средства в друга държава членка и да ги регистрират в съответствие с националното законодателство.

Процедурата в момента е тромава и дълга заради различните нормативни уредби

и противоречащи си изисквания на различните страни членки. Тя отнема средно 5 седмици, а разходите по нея за гражданите и дружествата се оценяват на 400 евро. Освен това сегашните проблеми на практика възпрепятстват свободното движение на стоки, услуги и работещи и пречат на растежа и създаването на работни места в Европа, смятат в Брюксел.

Сега предстои предложението да бъде обсъдено от Европейския парламент и

от съвета. След като то бъде одобрено, държавите членки ще разполагат с една година, за да се подготвят за новите процедури, като например софтуер за обмен на данни и т.н. По-късно тази година ЕК ще предприеме инициатива за изясняване на правилата на ЕС, които държавите членки трябва да спазват при облагане с данъци във връзка с регистрацията и движението по пътищата на превозните средства.

Комисията ще формулира

препоръки за подобряване на единния пазар, по-специално с цел избягване на двойното данъчно облагане на автомобилите при преместване на гражданите от една държава членка в друга, както и за премахване на пречките пред трансграничното отдаване под наем на автомобили.

Умря последната османска принцеса

На 93-годишна възраст в Истанбул почина принцеса Фатма Назлишах Османоглу Султан. Тя бе последната представителка на османската династия, съобщи „Асошиейтед прес“.

Фатма Султан бе внучка на последния халиф на Османската империя Мехмед VI Вахитедин, който се отрича от престола и бяга в Италия на 16 ноември 1922 г. Неин съпруг е египетският принц Мохамед Абдел Монем. Фатма Султан два пъти е била в изгнание.

Синът на принцесата наследява титлата принц на Египет и така на практика Фатма бе последната, която потенциално е могла да наследи трона на Османската империя. През 1952 г. жените от османското семейство получават право да влизат на територията на Турция. От 1957 г. тя живее в Истанбул.

Арктика преначертава геополитическата карта

ПИТЪР АПС, РОЙТЕРС

Тазгодишната треска за сондажи за нефт и природен газ в станалите в последно време достъпни арктически води може да е предвестник на дори още по-големи промени в бъдеще. Както доста учени предричат, ако недостъпните в момента морски коридори през северния край на планетата в идните десетилетия станат годни за корабоплаване, те може да преначертаят глобалните търговски маршрути - а може би и геополитиката - завинаги.

През лятото на тази година ще станем свидетели на по-голяма човешка дейност в Арктика - откогато и да било - с оглед на големите сондажи, извършвани от петролния гигант „Шел“, и очакваното увеличение на риболова, туризма, както и на корабоплаването в региона. Имайки предвид съобщенията, че ледът се топи по-бързо, отколкото мнозина са очаквали, според някои оценки до 2040 г. ледената шапка може да започне да изчезва напълно през летния сезон, а може би и доста по-рано.

Това би съкратило времето за пътуване от Европа до китайските и японските пристанища с повече от седмица, разтоварвайки южния маршрут през Суецкия канал. Има някои слаби признаци на засилващо се сътрудничество - първа среща в историята на началниците на отбраната в

Арктика, която ще се състои по-късно този месец в Канада, съвместни учения по осъществяване на полярни издирвателни и спасителни операции, организирани от Арктическият съвет. Но е видно и засилващото се безпокойство.

За Канада и Норвегия например последните години преминаха в извършени тихомълком превъоръжавания на армиите им и предислоциране на войници в нови или по-големи бази още по на север.

Тъй като след края на Студената война изтеглиха по-голямата част от силите си в региона, представители и експерти казват, че САЩ едва сега преоткриват неговото значение. За първи път някои офицери се притесняват, че САЩ губят позициите си, докато новите съперници като Китай се подготвят да навлязат. За Русия се смята, че е решена да отстоява присъствието си в регион, в който тя дълго време е доминиращата сила.

Почти всички от около 34-те ледоразбивача в света са руски - макар и да са стари плавателни съдове от времето на Студената война. Но най-важните предимства за Русия може и да са от чисто демографски характер. „Те имат градове в Арктика, а ние имаме само села“, казва Мелиса Бърт, капитан от Бреговата охрана на САЩ и сътрудник по военните въпроси в Съвета за международни отношения в Ню Йорк.

НАБЛЮДАТЕЛИ:

Изборите заплашват стабилността на Гърция

Подкрепата за гръцкия политически елит се е свила толкова, че двете основни партии в лявото и дясното пространство са изправени пред проблема с намирането на подходящ кандидат, когото да издигнат на изборите, твърди „Файненшъл таймс“. Широкото обществено мнение за политиките, че са „крадци и измамници“, отразява популистското виждане, че техните корупционни практики, докато са били в правителството, са

отговорни за задействието на финансовия колапс на Гърция. Избирателната кампания вече започна, като изборите ще се проведат на 6 май и датата е потвърдена официално.

Изследване на общественото мнение показва, че партиите ПАСОК и „Нова демокрация“ заедно ще съберат само 40-41% от вота, доста под 50-те процента, нужни за поддържане на процеса на реформиране.

Мнозинството от избирателите ще подкрепят няколко малки опозиционни партии, противящи се на усилията за реформа.

Доверието в гръцката политическа класа е толкова ниско, че двете основни партии в страната наистина са затруднени, твърди и вестник „Айриш таймс“.

Един от ветераните в „Нова демокрация“ - партията, която се очаква да спечели най-много гласове - посочва, че броят на потенциалните кандидати се е свил, особено в провинцията, и много уважавани професионалисти и представители на местните власти отказват да се включат в предизборната надпревара.

„По-малко хора от обичайното искат да се кандидатира“, посочва и високопоставен представител на ПАСОК.

ОТВАРЯТ ИСЛЯМСКИ УЧИЛИЩА В ТУРЦИЯ

до повече детски бракове в консервативните райони на Турция. Освен това проектозаконът предлага родителите да записват децата си в специализирани училища с 4 г. по-рано - на 11-годишна възраст. В тези институции има часове по ислям, грижи за деца, поддръжка на автомобили, фризьорство и т.н.

През последните 15 години броят на турците в училищата се увеличава. Изследване на Световната банка от 2010 г. обаче показва, че само 16%

от турските ученици на 15 години дават задоволителни резултати по четене, математика и природни науки.

Създателят на модерна Турция Мустафа Кемал Ататюрк вярвал, че религията дърпа турците назад и затова изважда исляма от класните стаи. Той предприема смела за началото на XX в. стъпка, като разпорежда религиозните училища да бъдат затворени. Едва след края на Втората световна война тези учебни заведения са отворени отново.

В СЕЛО ИЗВОР ОТБЕЛЯЗАХА 60 Г. ОТ СМЪРТТА НА ПАТРОНА СИ

ГИНКА ЧОЛАКОВА

Тракийското дружество в село Извор отбеляза тържествено 60-годишнината от смъртта на патрона си Димитър Халачев. Заедно с това бяха отбелязани 100 години от обявяването на Балканската война, 99 години от превземането на непрехватемата Одринска

крепост на 26 март – Деня на Тракия.

Тракийското дружество в село Извор е основано от последниците на тракийски бежанци на 25 март 2004 г. За свой патрон те избират участника в Илинденско-Преображенското въстание от 1903 г. войводата на Кладарски участък Димитър Халачев. Той е

роден на 20 март 1879 г. в гр. Малко Търново и е починал на 27 март 1952 г. в с. Извор, където е и погребан.

Конгресът на Петрова нива дава на Халачев VII въстанически участък, в който влизат селата Кладара (Сливарово), Колибите, Бялковци, Съботиново, Папраковица, Селище и Вълчановият мост, който е

главният проход на движението между Малко Търново и село Цикнихор. Четата наброява 120 души и участва в превземането на Василико (Царево) заедно с главната група под командването на Герджиков. След зверското потушаване на въстанието четата охранява изтеглянето на населението край Граматиково - Мързево, до Зеленковската река и спира на лагер при Алан Кайряк (Ясна поляна). Българските граничари ги посрещат дружелюбно. Нашият войвода е само на 24 години, но е получил доверието на Георги Кондолов и другите войводи, сражавал се е смело и за щастие е останал жив. През 2006 г. пред сградата на тракийския клуб в негова чест е открита паметна плоча, а на гроба му бе поставен паметник.

След геноцида, на който са подложени тракийци през лятото на 1913 г., бежанците от селата Садъкьой, Курудере, Узункьопри, Колибите, Чонгара и други идват в с. Извор. По-късно са оземлени и са им построени шаронски къщи. Изворци участват и в двете последвали войни. В тяхна памет ще бъде вдигнат войнишки паметник.

СТДБ иска нов подход към ромите

Нов, диференциран подход към ромите предложи председателят на СТДБ Красимир Премянов на Националния съвет за етническо и интеграционно сътрудничество към Министерски съвет. На неговото последно заседание в началото на месеца съюзът препоръча подходът към интеграцията на малцинството да отчита разликата между различните му групи. Грешка е всички роми да се поставят под общ знаменател, коментира Премянов. Вторият въпрос, който СТДБ постави на заседанието, беше свързан с опитите на наши и външни сили да дезинтегрират една съставна част от българския народ - ислямизираниите ни сънародници. Ние ги смятаме за тракийци и настояваме към тях да има подобаващо отношение, поясни председателят на съюза.

Красимир Премянов ще посети Свиленград

На 20 април председателят на Съюза на тракийските дружества Красимир Премянов ще има среща с членовете и активистите на Тракийското дружество в Свиленград за обсъждане на проблемите на организацията и пътищата за развитие на тракийското движение в региона.

АБОНАМЕНТЪТ ПРОДЪЛЖАВА

Вестник „Тракия“ е гласът на тракийските българи. Вие може да помогнете този глас да се чува по-ясно. Абонаментът за 3 месеца е само 2.40 лв., а за половин година - 4.80 лв. Всеки може да си го позволи. Абонаментът става в дружествата, в редакцията или в най-близкия пощенски клон.

ВАРНЕНЦИ СЕ ПОЗДРАВИХА С ОТЛИЧНИ РЕЗУЛТАТИ

ВЕСЕЛИНКА АЛЕКСИЕВА

В салона на дом „Тракия“ на 21 март 2012 г. се състоя 13-ото годишно-отчетно събрание, което се проведе в края на юбилейната 115-годишнина от учредяване на първото тракийско дружество. Не без основание варненци могат да се гордеят с това, защото то се явява основоположник на тракийската организация в България - Преселенческо дружество „Странджа“, основано на 12 май 1896 година във варненското училище „Методий“.

В изпълнен с много резултати отчетен доклад за периода февруари 2011-март 2012 г. председателят на ТД „Капитан Петко Войвода“ Румяна Вълчева запозна делегираните представители с целите на дружеството, а така също и с реализацията им.

Мобилизация бе необходима за предоставеното домакинство на отчетно-изборното събрание на СТДБ, планирано в дните за честванията във Варна. Много професионално бе подготвена документалната фотоизложба „115 години Варненско тракийско дружество“, където намериха място нови документи за тракийските бежанци, дошли във Варна, за първото тракий-

ско младежко дружество, първия дамски комитет, малко познати снимки за Капитан Петко Войвода и съпругата му Радка Кравкова.

Най-много усилия членовете от ТД „Капитан Петко Войвода“ вложиха в подготовката и отразяването на 115 години от основаването на дружеството. Юбилейната годишнина варненци ще помнят и с обявяването на Капитан Петко Войвода за почетен гражданин на Варна, което е още едно признание за неговите изключителни заслуги в борбата за освобождението и обединението на България.

Друг повод за гордост на варненци е приносът им в построяването на паметника на Капитан Петко Войвода в Киев. За осъществяването на това патриотично дело дружеството активно се включи в кампанията за набиране на средства. На 08.09.2011 г. при откриването на паметника варненската делегация беше най-многобройна.

Накрая отношение към общосъюзни въпроси и виждания за бъдещата дейност на СТДБ взе председателят на съюза Красимир Премянов. Той подчерта, че варненските тракийци са пример за останалите със своите изяви и резултати.

Общините от РАО „Тракия“ заседаваха в Сливен

В Сливен се проведе разширено заседание на Управителния съвет на Асоциацията на общините „Тракия“ и среща на техните кметове. Участниците бяха приети и от кмета на Сливен, шеф на Управителния съвет на РАО „Тракия“ и домакин на срещата Кольо Милев. По-късно участниците обсъдиха програмата на организацията през 2012 г. В нея между другото е включено и работно посещение в Република Турция от 16 до 19 май. Тогава там ще се проведат заседания

на Асоциацията на еврорегионите и семинар за кметовете от РАО „Тракия“ и техните колеги от Асоциацията на общините от Източна и Западна Тракия „Тракия-кент“. В дневния ред на заседанието в Сливен бяха включени също планирането и подготовката на бъдеща конференция за 15-ата годишнина от създаването на РАО „Тракия“. Обсъдена бе и работата на електроразпределителното дружество в Пловдив и проблемите, които общините имат с него.

В Пловдив обсъждат книгата на ген. Тодор Бояджиев

Книгата на ген. Тодор Бояджиев „Моите срещи с Ким Филби“ бе обсъждана в Пловдив на 12 април в пресклуба на Пловдивския панаир. Срещата бе организирана от тракийското дружество „Войвода Руси Славов“ в града, съюзите на офицерите и сержантите от запаса и резерва и на офицерите от запаса-МВР. Сред организаторите

на обсъждането бяха и от Политическа партия „Политически клуб „Тракия“.

Организаторите поканиха всички, които се интересуват от съдбата на считания за най-големия разузнавач на XX в. англичанин, да присъстват на срещата. По-късно обсъждането продължи на чаша вино.

Тракийци се завръщат към корените си

Потомци на бежанците от Одринска и Беломорска Тракия и Мала Азия се събират на 28 април в Сливен на станалото вече традиционно „Завръщане към корените“. Негови организатори са тракийско дружество „Лазар Маджаров“ - Сливен, община Сливен, Съюзът на тракийските дружества в България и инициативен комитет.

Програмата предвижда поднасяне на венци и цветя пред православния храм „Цар Борис I Михаил Покръстител“, където ще бъде отслужена и заупокойна молитва в памет на загиналите тракийци.

Хората, които искат да вземат участие в срещата, трябва да заявят това до 20 април и да внесат 10.00 лв. такса за материалите, които ще получат при регистрацията си. Сумата се превежда по сметка:

ЦЕНТРАЛНА КООПЕРАТИВНА БАНКА
ЦКБ АД (CECBBGSF) IBAN: BG70CECB97901003467900 -
Разплащателни (текущи)
Божанка Петрова Богданова

Основание за превода: Среща „Завръщане към корените“ на потомците на бежанци от Одринска и Беломорска Тракия и Мала Азия. Може също да внесат парите при Росица Иванова Тошева, гр. Сливен, пл. „Хаджи Димитър“ № 2, Съдебна палата, Служба по вписванията, срещу ордер за внесена такса.

И Русе отчете дейността си

Русенското тракийско дружество „Тракия“ проведе своето отчетно-изборно събрание. Негов гост бе председателят на СТДБ Красимир Премянов. Тракийците от крайдунавския град направиха отчет на своята дейност през изминалата година и приеха финансовия си отчет. Председателят на тракийско дружество Геновева Божкова направи задълбочен аналитичен анализ за дейността му

през изтеклия период. Делегатите приеха отчета, а в последвалите разисквания по него изказалите се подкрепили направените предложения за дейността на дружеството през 2012 г. Програмата бе приета единодушно, като накрая се състоя и избор на ръководство на организацията. За председател бе избран Геновева Божкова, чиято работа бе оценена високо от председателя на СТДБ.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: ИПК „Родина“

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Централното ръководство
Консултанти: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ и проф. Иван ФИЛЧЕВ
Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА, отговорен секретар: Васил ЖЕЧЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) - 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Бойка БОРАДЖИЕВА (Пловдив) - 032/67 35 18; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)
IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

ГЕОРГИ МИТРИНОВ

Пътят от Дедеагач за Шапчи и Гюмюрджина през планината е интересен. Малко след някогашното българско християнско село Дервент той навлиза в поречието на планинска река, преминава по голям мост, провира се през красив скален пролом в посока нагоре към с. Доган Хисар. Но скоро се стига до неасфалтирана отбивка в западна посока, по която се пылпи бавно чак до някогашното българско патриаршистко с. Кърка. Няма голямо движение по него. След последното голямо село Сикорахи (някогашното българско с. Чобанкьой, от което е родом известната тракийка Мара Михайлова, за чието родолюбиво дело малко се знае) той преминава през голямо военно поделение, разпротряло се от двете му страни, за да започне леко спускане към малкото градче Шапчи (гр. Сапес), населявано някога преимуществено от турци. Сега там живеят и гърци, но горната му част е с тесни улички между измазани дувари на дворове, в които стърчат ниски къщици с типичен ориенталски облик.

Спираме пред хотела и се отправяме да питаме за свободни стаи и т.н. Посреща ни младо гъркинче, което ни обяснява всичко. Още на сутринта руска реч огласяше преддверието на хотела. Отвън на маса бяха седнали мъж и жена и пиеха кафе, пушейки. Поразговорихме се и се оказа, че са от Казахстан, откъдето са се преселили в Гърция. Били цял квартал рускоезични граждани в Шапчи. Доста пълната жена веднага се заоплакваше колко тежък им е животът тук, как едва ли не ги изгонили от Казахстан, като ги накарали на безценица да си продадат жилищата, а тук от лъскавите гръцки обещания нищо не било останало. Вечерта заварихме на масата пред входа трима руснаци с работни гащеризони пред стъклена бутилка от литър и половина, пълна с безцветна течност. Поздравих ги и попитах какво пият, а те отговориха: „Самая хорошая водка в мире.” Позагледах се в етикета и прочетох „Мераклийска водка”. Някой предприемчив български производител продаваше мераклийска водка в шишетата от 1,5 л., а друг предприемчив търговец снабдяваше на ниска цена рускоезичните обитатели на цял квартал в Шапчи с тоя руски „еликсир” от „супер” качество.

Първия ден потегляме в посока към с. Мехрикос, но се оказа, че и в градче като Шапчи можеш да се объркаш из тесните сокаци на горната му част. След кратко лутане излизаме от градчето и потегляме на север, към голямото селище Ариана, а оттам на североизток, по пътя за с. Голям Дервент.

Скоро пред нас изниква табела, която ни насочва към село Манастирион. А дали това не е бившето голямо българско християнско село Манастир,

■ унищожено от турския башибозук през 1913 г.

Колкото се върви по-напред,

■ В центъра на с. Гердима, Гюмюрджинско

Как оцелява българското в ЮЖНОРОДОПСКИТЕ СЕЛА

Из Гюмюрджинско в търсене на наши сънародници

толкова пътят става по-лош. И когато вече съвсем се отчайваме, изведнъж излизаме на макадамово трасе сред оредяла келява дъбова горичка, в което се влива нашият горски път.

От пръв поглед е видно, че селото е западнало. Къщиците са малки и схлупени. Малките дворчета са опасани с високи зидове и затворени с дървени врати (капии). Виждат се и запустели полусрутени сгради. А какво цветущо село е било Манастир през 1913 г., преди да го разсипе башибозукът, и каква жалка гледка е днес. Срецам играещи на сокака малки деца, но опитът ми да ги заговоря ги разпръсква. Все пак дотучам, че говорят на турски. И тук турската машина си е свършила работата. А тя е безотказна. Спомням си, че по време на възродителния процес в България властите задължаваха местното турско население да говори на български език. Това се отнасяше и за учениците, но те си говореха на турски. И какво излезе от цялата работа? Даже „репресивните” български власти не можаха да отучат турчетата от родния им език, но тихата турска инвазия накарва помаците в Гърция да проговорят турски.

Всичко е затворено, наоколо не се вижда жива душа, но аз упорито продължавам да търся събеседник. Накрая забелязвам

в югозападния край на селото човек, който се кани да се позизне под едно дърво. Поздравът ми го стряска, та бързо се изправя. Следва обичайното запознанство с бърза размяна на въпроси и отговори, за да подкараме после спокойна приказка. Събеседникът ми, жилав 65-годишен дребен родопчанин, споделя, че местните живеят в българско село. Знае, че турци са кляли местните българи. После селото се обезлюдило. През 40-те години в XX век предците му, живеещи в близкото до с. Мехрикос с. Чука, решили да се установят в това запустяло село, в чиято мера пасели добитъка си. Обяснява ми, че живее в българска къща, чиито два зида са от едно време. Споменава, че баба му даже е живяла тук заедно със собственици българи християни, може би след Междусъюзническата война, до изселването на българите през 20-те години на XX век. Пита ме какво търся, защото българи често идвали главно за да просят и да търсят работа, а то за местните няма работа, камо ли за друг. Бързо уточняваме, че въпросните българи били чаранки и мустафи, т.е. от малцинството. Зет му пък обяснява, че идвали синовете на някой си Иван от Манастир, който някога закопал имането си тука. Не намерили имане, но били сигурни, че не е открито. Предлага да го търсим заедно и да делим.

Сбогуването бе дълго и сърдечно, като старци, млади и деца ме напътстваха да нося селям вритем. По обратния път нагоре си мислех, доде се изкачвам, че е имало смисъл идването ми до тук въпреки лошия път, след като срещнах такива планинци, земляци, запазили ония добродетели, които помня от своето детство. Бедни планин-

ци, за които гостоприемството е издигнато в култ.

Минавам покрай нижещите тютюн жени, които също на изпроводяк ми заръчват да нося селям. Чудно нещо. Въпреки превратностите на историята българското пак бе оцеляло посвоему в това старо южнородопско българско село. Та нима грък или турчин може да бъде толкова гостоприемни и добронамерени,

■ добросъсърдечен до наивност

в отношението си към непознати? Кой каквото ще да казва, но това са си добродушните родопски българи.

Скоро стигаме до няколко сгради: джамия, училище и навярно малко магазинче, всички затворени, които, изглежда, са импровизиран център на пръснатите околни махалички. На едно място чувам говорене и почуквам на вратата на старата къща, покрита с тикли. Излизат две мотопедистчета и се опитват да ме заговорят на турски, но като разбират, че не го знаят, подкарат на майчиния си родопски диалект, който за мое учудване добре говорят, та завързваме разговор. Скоро се показва и един старец, който също се включва в разговора. Обясняват ми подробно как да стигна до с. Харадра, в което има две кафенета. Накрая старецът ме изпраща през двора и градината си, показва ми пътечка през близката окосена ливада, а и мястото, където да преида (да мина напътно) през плета. Пожелаваме си пак да се видим и аз се спускам по стръмната ливада, която много ми напомня за нашите ливади в Смолянско.

Нагоре по уличката стърчи минаре на джамия. Влизам в магазинчето и в сумрака съзирам две малки момичета зад една маса. Заговарям ги и разбирам, че кафеджията е на молитва в джамията, та да почакам за кафе. После едното решава да

■ Изглед от с. Мехрикос, Гюмюрджинско

■ Път в обезлесен район по високите части на Гюмюрджинско

свари кафе. Подробно обсъждаме какво да е (горещо ли, с колко захар, с вода ли да е и т.н.). Излизаме навънка. Доде обсъждаме въпроса, едното момиче отива да търси кафеджията, който после се оказа, че им бил бубайко (татко). Другото пък се засуетява под погледа на забрадена едра кадъна, която му се кара, преминавайки по сокака. Горкото момиче е съвсем притеснено и аз го съветвам да заключи, пък ще почакам кафеджията. Бързо бе донесена вест, че скоро ще дойде и той. И след десетина минути се зададоха от джамията няколко човека. Единият, облечен с ловджийски маскировъчни дрехи на петна, се оказва много гостоприемни и любезен човек. Поканва ни вътре и почва да прави кафе.

Сядам и се озовавам до събеседник, чийто говедар бил от гр. Кърджали. И като започва да споделя едни подробности от житието на говедаря, свят ми се зави. От приказките му става ясно, че знае всичко за родните на наемния си работник, родните им краища (села чак във Велинградско), работата им, отношението му към тях,

интересите им, общественото положение в България,

■ мутрите в Кърджали

и какво ли още не. Разказът му е толкова искрен и достоверен, сякаш споделя подробности от своето битие. Говори и не дава на друг думата. Накрая идва кафето и се подхваща приказка с кафеджията. Той се оказва улегнал, пристал човек. Говори бавно за местните хора и поминъка им и все с неприкрит стремеж да ни поучи как трябва да завъртим някакъв бизнес в нашия край. Дори предлага да идем до една ферма, та да видим как става всичко.

Беше идвал в България, та знаеше какво е у нас положението и трезво преценяваше, че скоро ще дръпнем напред. Безподобен оптимист, хванал здрави корени в село на границата между окръзите Родопи и Еврос, село без поминък, без добри пътни връзки, без перспектива. Не ми се разделя с интересния събеседник, но става време за тръгване. Накрая се разбираме пак да се видим и така се разделяме.

СНИМКИ: АВТОРЪТ

■ Стара воденица до с. Хебицево, Гюмюрджинско